

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i'r Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 16 Gorffennaf 2019
Aelod Cabinet: Cynghorydd Nia Jeffreys
Swyddog Cyswllt: Catherine E Roberts
Rhif Cyswllt: 679047
Teitl yr Eitem: Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus (GDMC)
Dinas Bangor

1 Gofynnir i'r Cabinet:

- 1) Gymeradwyo ymgymryd â'r broses o ystyried cyflwyno Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus (GDMC) newydd ar gyfer ardal benodol yn Ninas Bangor, yn unol â'r Gorchymyn Arfaethedig drafft a atodir; (atodiad 1) a ddi-ddymu GORCHYMYN YFED ALCOHOL MEWN MANNAU CYHOEDDUS DYNODEDIG AR GYFER ARDALOEDD BANGOR A CHAERNARFON 2004 CYNGOR GWYNEDD (Gorchymyn Cyfredol) i'r graddau y mae'n berthnasol i Fangor;
- 2) Awdurdodi Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol i ymgymryd â phroses ymgynghori am gyfnod o 28 diwrnod, gan ddychwelyd y mater i'r Cabinet am benderfyniad ynghylch a ddylid cyflwyno GGMC ym Mangor, yn ogystal ag unrhyw ddirprwyaeth gysylltiol, a diddymu'r Gorchymyn Cyfredol.

2 Y RHESWM PAM FOD ANGEN PENDERFYNIAD

Swyddogaeth Awdurdodau Lleol a neb arall yw creu GDMC. Yn unol â Chyfansoddiad yr Awdurdod Lleol, mae creu gorchymyn o'r fath yn swyddogaeth gweithredol a'r Cabinet sy'n gyfrifol amdano.

3 CYFLWYNIAD

Mae Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014 (Deddf 2014) yn rhoi'r grym i Awdurdodau Lleol gyflwyno Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus (GDMC) i ymdrin â niwsans(au) neu broblem(au) penodol mewn manau penodol. Ymddygiadau y pennir eu bod yn cael effaith andwyol ar ansawdd bywyd cymunedau lleol yw'r ymddygiadau problemus hyn. Gall gorchymynion o'r fath barhau hyd at dair blynedd.

Cyn gwneud gorchymyn o'r fath, rhaid i'r Awdurdod Lleol fod yn fodlon -

1. Bod sail resymol dros gredu fod y gweithgareddau hyn mewn man cyhoeddus wedi cael, neu yn debygol o gael, effaith andwyol ar ansawdd bywyd pobl yn y cyffiniau.
2. Bod y gweithgareddau yn, neu'n debygol o fod yn fynych ac yn barhaus eu natur.
3. Bod y gweithgareddau yn, neu'n debygol o fod yn afresymol.
4. A'u bod yn cyfiawnhau'r cyfyngiadau a osodir.

Yn ogystal, cyn gwneud gorchymyn, rhaid i'r Awdurdod Lleol ymgynghori â'r Heddlu a'r gymuned ehangach.

Mae'r gorchmynion yn gweithio drwy alluogi i ymddygiadau gael eu herio, a rhoi cyfle i'r unigolyn ddod â'r gweithgaredd i ben (yn y rhan fwyaf o amgylchiadau). Os nad oes modd gwneud hyn, mae canllawiau'r Swyddfa Gartref yn awgrymu camau gweithredu o gyflwyno hysbysiad cosb benodedig i'r person. Fodd bynnag, mae'r Heddlu wedi awgrymu dull gwahanol yn yr achos hwn. Bwriad yr Heddlu yn yr achos penodol hwn yw defnyddio model gorfodaeth nad yw'n defnyddio hysbysiadau cosb benodedig, ond sydd, yn hytrach, yn defnyddio model sy'n ddibynol ar ddyrchafu ymatebion yn seiliedig ar ymddygiad yr unigolyn. Hynny yw, dengar a heriol yn y lle cyntaf, adrodd am wŷs os oes angen, ac arestio mewn sefyllfaoedd penodol (gweler y siart llif sydd ynghlwm yn atodiad 2).

Diben y Ddeddf yw lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol mewn mannau cyhoeddus. Wrth i orchymyn gael ei ystyried, mae'n bosib y gall problemau symud i fannau eraill. Rhaid i ni hefyd roi ystyriaeth i amddiffyn unigolion bregus, megis pobl ddigartref.

Mae'r materion hyn eisoes wedi'u trafod gyda'r Heddlu, ac wedi arwain at ddiwygiadau ac addewidion fel y'u heglurir yn yr adroddiad.

4 RHESWM A CHYFIAWNHAD DROS Y PENDERFYNIAD.

Mae GDMC eisoes yn bodoli yng Nghaernarfon a Bangor ("y Gorchymyn Cyfredol"). Mae'r Gorchymyn Cyfredol hwn ar waith mewn rhan helaeth o Ganol Dinas Bangor a Bangor Uchaf ac mae wedi'i sefydlu ers sawl blwyddyn. Sefydlwyd y Gorchymyn Cyfredol fel Gorchymyn Mannau Cyhoeddus Dynodedig o dan ddarpariaethau Deddf yr Heddlu a Chyfiawnder Troseddol 2001, ond ar 20 Hydref 2017, fe'i trowyd drwy rinwedd Deddf 2014 yn GDMC yn awtomatig. Cyfyngir y gorchymyn gwreiddiol i atafaelu alcohol, ac mae'n rhoi'r grym i arestio o dan rai amgylchiadau penodol.

Mae'r Heddlu wedi awgrymu nad yw'r Gorchymyn Cyfredol bellach yn rhoi gallu a grymoedd digonol iddynt ymdrin â mathau newydd a mathau cynyddol o ymddygiad gwrthgymdeithasol ym Mangor. Mae'r prif broblemau yn deillio o gamdefnyddio alcohol neu sylweddau eraill, sy'n aml yn arwain at ymddygiad afreolus a gwrthgymdeithasol. Cafwyd cynnydd hefyd mewn cardota ymosodol.

Yn dilyn trafodaethau hir a manwl, cyflwynodd yr Heddlu dystiolaeth o'r mathau o ymddygiad i swyddogion yr Awdurdod Lleol, ynghyd â rhestr o

ddigwyddiadau gwirioneddol sydd i'w gweld yn digwydd yn gyson ar strydoedd Bangor.

Wedyn, cafwyd trafodaethau gydag Adran Gyfreithiol yr Awdurdod Lleol, arweinydd Portffolio Diogelwch Cymunedol, a phum Aelod Lleol Bangor.

Tystiolaeth - i gefnogi'r sail angenrheidiol i'r Awdurdod Lleol wneud gorchymyn o'r fath

Mae'r Heddlu wedi nodi bod:-

- "Y gorchymyn cyfredol yn annigonol i ymdrin â'r materion presennol sy'n effeithio ar fusnesau a thrigolion lleol, myfyrwyr a thwristiaid. Mae'r materion hyn yn cynnwys ymddygiad gwrthgymdeithasol cyffredinol gydag ymddygiad brawychus, iaith anwedus, ymosodiadau, yfed alcohol a bod dan ddylanwad cyffuriau. Mae pryderon wedi'u hadnabod ynghylch cardota a loetran wrth beiriannau codi arian gydag ymddygiad brawychus."

"Yn bennaf, byddai gweithredu'r GDMC yn ogystal â darparu opsiwn gorfodaeth yn caniatáu mesurau ymyrraeth gynnar ac atal gyda throsteddwy'r posib drwy ymgysylltu ac addysgu. Nid yw'r un o'r amodau arfaethedig yn afresymol ac maent wedi'u dylunio i wella ansawdd bywyd y Ddinas a'r effaith ar ymddygiadau penodol"

I gefnogi eu safbwynt ar y mater hwn, maent wedi darparu nifer o gyfresi data, yn cynnwys map o'r ardal ddaearyddol yr hoffent iddi gael ei hystyried o fewn y gorchymyn. Yn ogystal, maent wedi cynnwys o fewn y map gyfeiriad at y digwyddiadau, hynny yw ymddygiad gwrthgymdeithasol a throsteddau, sydd wedi codi o fewn yr ardal dros y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2018 a 4 Mehefin 2019. Y niferoedd yw 486 o ddigwyddiadau a 649 o droseddau. Mae'r cyfnod amser yn arwydd nad yw'r ymddygiadau hyn yn 'gyfnod problemus tymor byr', ond mewn gwirionedd eu bod yn fynych, ac yn parhau i fod yn broblem yng Nghanol y Ddinas. (atodiad 3)

Maent wedi cynhyrchu datganiadau effaith gan aelodau'r gymuned fusnes ym Mangor sy'n arwydd o sut mae'r digwyddiadau hyn wedi cael effaith andwyol ar eu gwaith o ddydd i ddydd. Maent yn cynnwys Ysgol, caffi, pedair siop a chynrychiolydd o AGB (Ardal Gwella Busnes) Bangor ac yn bennaf maent yn cyfeirio at ymddygiad gwrthgymdeithasol yn ymwneud â defnydd o gyffuriau, gollwng sbwriel yn eithafol, aflonyddu, ymddygiad brawychus a cardota ymosodgar.

Yn ogystal, maent wedi cynhyrchu rhestr ddiennw o ddigwyddiadau gwirioneddol, y maent wedi'u rhannu rhwng pob un o'r pedwar cyfyngiad y maent am iddynt gael eu hystyried. Hynny yw, er mwyn dangos pam fod angen gorchymyn newydd, mwy penodol, er mwyn ymdrin yn fwy effeithiol â'r mathau o ymddygiad sydd, fe ymddengys, ar gynnydd. Y nifer o ddigwyddiadau a oedd yn cyd-fynd â'r ymddygiadau penodol hyn oedd 125.

Byddai hyn hefyd yn dangos bod y cyfyngiadau dan ystyriaeth wedi'u datblygu'n benodol i ymdrin â'r mathau o ymddygiadau sy'n achosi'r problemau mwyaf, ac sydd ar gynnydd, sydd felly'n cyfiawnhau eu cynnwys yn y gorchymyn.

Mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod sail ddigonol i gasglu bod cyfiawnhad dros yr achos i ystyried gorchymyn o'r fath.

Ar y cychwyn, ddaru'r Heddlu gynnig chwe chyfyngiad ar gyfer eu cynnwys yn y Gorchymyn Arfaethedig. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried fod pedwar o'r rhain yn addas i'w cynnwys yn y Gorchymyn Arfaethedig, sef:

1. Ymddwyn mewn ffordd sy'n debygol o beri aflonyddwch, dychryn, niwsans neu boendod
2. Loetran mewn cyflwr meddwol o ganlyniad i weithgaredd a ysgogwyd gan alcohol neu gyffuriau
3. Bod cymryd alcohol neu fod â chynwysyddion agored o alcohol yn eich meddiant sy'n debygol o beri neu yn peri ymddygiad gwrthgymdeithasol sydd wedi'i wahardd yn yr Ardal gyfyngedig. Gall cwnstabl neu Swyddog Cefnogi Cymunedol yr Heddlu ei gwneud yn ofynnol i unrhyw un sy'n torri'r amod hwn beidio ag yfed alcohol neu unrhyw beth sydd, yn eu barn hwy, yn alcohol, ac ildio unrhyw alcohol yn ei m/feddiant.
4. Loetran neu berfformio am wobr o fewn 10 metr i unrhyw beiriant codi arian

Mae'r Heddlu wedi cytuno i leihau nifer y cyfyngiadau i bedwar, ac maent hefyd wedi cytuno i barhau i weithio gyda phartneriaid yn y Gymuned, megis Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, a fforymau digartrefedd, i ymdrin â materion cysgu ar y stryd.

Agwedd arall i'w hystyried yw gweithredu'r Gorchymyn Arfaethedig. Mae gan Heddlu Gogledd Cymru brofiad o ddefnyddio gwahanol fodolau gorfodaeth ar draws y rhanbarth, ac mae'n ffafrio'r model a nodir uchod yn hytrach na model cosb benodedig.

Mae swyddogion yr Awdurdod Lleol wedi cael sicrwydd y bydd yr Heddlu'n mynd i'r afael ag ymyraethau penodedig, ac y byddant yn bod yn rhagweithiol wrth eu gorfodi, yn seiliedig ar bryderon y cyhoedd a'r cwynion y maent yn eu derbyn. Bydd gofyn i'r Heddlu weithredu ar fyrder os bydd y problemau'n symud i fannau cyfagos, yn arbennig ardaloedd preswyl, gan ddefnyddio gweithredoedd gorfodi eraill priodol i'w lliniaru. Maent hefyd wedi cytuno i fonitro patrymau ymddygiad gwrthgymdeithasol ac adrodd yn rheolaidd.

Mae'r Heddlu hefyd wedi cytuno i dalu am yr arwyddion newydd fydd eu hangen os fydd y Gorchymyn Arfaethedig yn dod i rym.

Yn unol â gofynion cyfreithiol Deddf Cydraddoldeb 2010, mae asesiad effaith wedi'i gynnal mewn perthynas â'r broses hyd yma. Gwneir asesiad wedi'i ddiweddarau yn dilyn yr ymgynghoriad statudol, a chyn dychwelyd i'r Cabinet am benderfyniad terfynol. (atodiad 4)

Hyd yma nid yw'r asesiad wedi dangos unrhyw reswm dros beidio â pharhau gyda'r broses.

Yn unol ag argymhellion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, mae'r datblygiad hwn wedi ystyried egwyddorion y ddeddfwriaeth, ac yn benodol y cysyniad o bum ffordd o weithio - fel y dangosir isod -

Hirdymor

Fe fydd y gorchymyn ei hun yn parhau mewn lle am 3 mlynedd, gyda'r bwriad o newid agweddau pobl tuag at eu hymddygiad mewn mannau cyhoeddus. Yn y tymor hirach, gobeithir y bydd hyn yn cyfrannu tuag at agweddau a pharch mwy cyfrifol tuag at warchodaeth o'n cymunedau, a dealltwriaeth o'r angen i gysidro'r effaith ar eraill.

Atal

Fe fydd gorchymyn o'r math yn helpu i leihau'r niferoedd o ymddygiad gwrthgymdeithasol yn y gymuned, ac yn help i atal y sefyllfa rhag dirywio yn y dyfodol agos.

Integreiddio

Mae'r gorchymyn yn cyfarch nodweddion nifer o sefydliadau, Bydd hefyd yn cyfrannu tuag at amcanion yr Heddlu, sef i leihau troseddau a gwneud y strydoedd yn fwy saff i drigolion a tuag at uchelgais y Cyngor o weld cymunedau sy'n llwyddo a ffynnu.

Cydweithio

Mae'r datblygiad yma yn rhan o gydweithio rhwng y Cyngor a'r Heddlu yn benodol. Mae aelodau Lleol ym Mangor wedi bod yn rhan o'r trafodaethau, ac fe fydd yna ymgynghoriad cyhoeddus yn digwydd cyn gall y gorchymyn gael ei gymeradwyo yn llawn.

Cynnwys

Mae'r heddlu, ac aelodau lleol wedi bod ynghlwm a'r trafodaethau, ac fe fydd ymgynghoriad cyhoeddus yn digwydd cyn penderfyniad terfynol ar y cais.

6 Y CAMAU NESAF AC AMSERLEN

- Y Cabinet i gymeradwyo mewn egwyddor barhau â'r broses o ystyried cyflwyno GDMC newydd i Fangor yn unol â'r Gorchymyn Arfaethedig, a diddymu'r Gorchymyn Cyfredol
- Os cymeradwyir yr uchod, rhaid i'r Awdurdod Lleol gynnal ymgynghoriad
- Rhaid i'r Awdurdod Lleol gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ynglŷn â'r gorchymyn, a bydd angen i hwn fod yn ei le am 28 diwrnod.
- Wedi'r ymgynghoriad, bydd swyddogion yr Awdurdod Lleol yn cyflwyno canfyddiadau'r ymgynghoriad i'r Cabinet, ac yn cynghori a ydynt yn dal i argymhell y Gorchymyn Arfaethedig.
- Os ydynt yn dal i argymhell y Gorchymyn Arfaethedig, bydd yr Awdurdod Lleol yn mynd ati i gyflwyno'r Gorchymyn Arfaethedig, diddymu'r Gorchymyn Cyfredol, a chodi arwyddion.

7 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A WNAED CYN GWNEUD Y PENDERFYNIAD

- Mae'r ymgynghoriadau hyd yma yn unol â'r hyn a nodir yn yr adroddiad.

- Bydd angen ymgynghoriad Cyhoeddus statudol pellach cyn dychwelyd i'r Cabinet am gymeradwyaeth derfynol.

Barn y Swyddog Monitro -

Mae'r adroddiad wedi bod yn destun mewnbwn gan y Gwasanaeth Cyfreithiol ac yn darparu argymhellion priodol ar gyfer symud ymlaen i ymgynghori.

Barn y Swyddog Cyllid Statudol

Rwyf wedi derbyn cadarnhad gan awdur yr adroddiad na fyddai'r penderfyniad a geisir yn creu ymrwymiad ariannol newydd ac, felly, rwy'n cefnogi'r argymhelliad er mwyn gallu gweithredu'r bragmataidd.